

ישמעאל, מפני מה הוצרכו ישראל שבאותו הדור כפרה, מפני שזנו עיניהם מן הערוה. אמר רב ששת, מפני מה מנה הכתוב תכשיטין שבחוץ עם תכשיטים שבפנים, לומר לך, כל המסתכל באצבע קטנה של אשה כאלו מסתכל במקום התורפה. ופירוש זה, כי אין חלוק אצל אשה בין אבר לאבר כלל, רק בשביל שאותו מקום מביא הרהור ויצר הרע. אבל אם מסתכל באשה לזון עיניו ממנו הרי יש כאן הרהור, והוא כאלו מסתכל במקום התורפה. דאין חלוק בין אבר לאבר כלל רק בשביל ההרהור, ואם מסתכל בשביל ההרהור הרי יש לו הרהור, והוא כאלו מסתכל במקום התורפה. וכבר התבאר⁴⁰, כי הראיה יותר רע ומגונה, מפני שהוא משתמש באבר נכבד הוא העין אל המגונה.

ובמסכת יומא⁵⁰ אמר רפרם, הרהורי עבירה קשים מעבירה עצמה, וסימנך ריחא דבשרא. ורש"י ז"ל פירש⁵¹, הרהורי עבירה, תאות נשים קשים להכחיש את בשרו, יותר מגופו של מעשה. עד כאן לשונו. וקשה, דאם כן הוי ליה לומר הרהורי אשה קשים מן המעשה, דלא תליא בזה מידי מה שהוא הרהור עבירה. ומפני שהוקשה לרש"י ז"ל, האידך אפשר לומר כי ההרהור יותר קשה מן עבירה עצמה, לכך פירש כך. ונראה, דמשום זה אין קשיא, דכך פירשו, שאין עבירה של זנות בלא הרהור זנות. והרהור של זנות כאשר הוא בעבירה, יותר קשה מן המעשה של זנות עצמו. אף כי אי אפשר שיהיה זה בלא זה, והעבירה היא מכח שניהם, אך יותר קשה ההרהור מן גוף המעשה. ונפקא מיניה, דהרהור לחוד גם כן עבירה גדולה היא. שהרי כאשר עושה העבירה בעצמה, ההרהור ממנה יותר קשה מן העבירה. לכן אף אם אין כאן רק ההרהור בלא גוף המעשה, הוא חטא גדול. ויש לפרש כמשמעו, דלענין חיוב מיתה או מלקות אינו מדבר, שעל גוף המעשה חייב מיתה. אבל לענין שדבק בתעוב ובזנות, בזה הרהורי עבירה הם יותר קשים מעבירה עצמה. וזה, מפני כי כח ההרהור יותר קשה, כמו שמביא מן "ריחא דבשרא" שהוא חזק מאוד. וכך כח הרהור עבירה כתו קשה מאוד, לפי שהוא על ידי המחשבה. שהמחשבה היא שכלית, והשכל הוא קשה יותר מגוף המעשה שהוא מעשה חמרי, ואינו קשה כמו הרהור שהוא על ידי המחשבה. אף כי לענין פעולה שהוא מעשה שיהיה חייב מיתה או כרת, בודאי המעשה גורם מעשה. מכל מקום לענין קושי החטא, יותר קשה הרהורי עבירה שהוא על ידי השכל. וזה מבואר בפרק חזקת הבתים⁵², ועוצם עיניו מראות ברע⁵³, אמר רבי חייא בר אבא, זה שאין מסתכל בגשים בשעה שהן עומדות על הכביסה. היכי דמי, אי דאיכא דרכא אחריני רשע הוא, אי דליכא דרכא אחריני אנוס הוא. לעולם דליכא דרכא אחרינא, ואפילו הכי איבעי למינס נפשיה.

(49) בפירושי מהר"ל שם, ולהלן בכל הפרק.

(50) כט א.

(51) שם.

(52) בבא בתרא נו ב. כלומר, שלמדנו משם. כי הראיה עצמה המביאה לידי הרהור אסורה היא, משום שיש מן רע והרשע, והיא פוגמת באדם ובכח ראייתו השכלי.

(53) ישעיהו לג טו.